

**МИНИСТЕРСТВО НА ЗЕМЕДЕЛИЕТО, ХРАНИТЕ И ГОРИТЕ
ЦЕНТЪР ЗА ОЦЕНКА НА РИСКА
ПО ХРАНИТЕЛНАТА ВЕРИГА**

**Резюме на проекта на доклад на Комисията по вътрешния пазар и
защита на потребителите при Европейския парламент, относно
двойното качество на продуктите на единния пазар (2018/2008 (INI))**

Проектът за доклад относно двойното качество на продуктите на единния пазар е изготвен в съответствие с релевантното законодателство в областта на храните: ДИРЕКТИВА 2005/29/ЕО¹, Регламент (ЕС) 2017/2394² и Регламент (ЕС) № 1169/2011³, както и позовавайки се на работни документи на Европейската комисия и резултати от проведени работни срещи. Документът е изготвен вземайки предвид факта, че когато се рекламират, продават или доставят продукти, компаниите следва да предоставят на потребителите точна информация, която да им позволи да вземат информирани решения за закупуване, също така и, че единният пазар е голямо предимство за операторите във веригата на предлагането на храни, и че търговията с храни има все по-голямо трансгранично измерение и е от особено значение за функционирането на единния пазар.

В преамбюла на проекта за доклад се подчертава, че резултатите от различни тестове, проведени в няколко държави-членки са доказали съществуването на разлики между продуктите, които се рекламират и разпространяват на единния пазар под една и съща марка и със същата опаковка, и че докладваните случаи засягат не само

¹ ДИРЕКТИВА 2005/29/ЕО НА ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ И НА СЪВЕТА от 11 май 2005 година относно нелоялни търговски практики от страна на търговци към потребители на вътрешния пазар и изменение на Директива 84/450/ЕИО на Съвета, Директиви 97/7/ЕО, 98/27/ЕО и 2002/65/ЕО на Европейския парламент и на Съвета, и Регламент (ЕО) № 2006/2004 на Европейския парламент и на Съвета („Директива за нелоялни търговски практики“) ОJ L 149, 11.6.2005, р. 22–39

² Регламент (ЕС) 2017/2394 на Европейския парламент и на Съвета от 12 декември 2017 година относно сътрудничеството между националните органи, отговорни за прилагането на законодателството за защита на потребителите и за отмяна на Регламент (ЕО) № 2006/2004 (текст от значение за ЕИП) ОJ L 345, 27.12.2017, р. 1–26

³ Регламент (ЕС) № 1169/2011 на Европейския парламент и на Съвета от 25 октомври 2011 година за предоставянето на информация за храните на потребителите, за изменение на регламенти (ЕО) № 1924/2006 и (ЕО) № 1925/2006 на Европейския парламент и на Съвета и за отмяна на Директива 87/250/ЕИО на Комисията, Директива 90/496/ЕИО на Съвета, Директива 1999/10/ЕО на Комисията, Директива 2000/13/ЕО на Европейския парламент и на Съвета, директиви 2002/67/ЕО и 2008/5/ЕО на Комисията и на Регламент (ЕО) № 608/2004 на Комисията текст от значение за ЕИП ОJ L 304, 22.11.2011, р. 18–63

хранителни, но и нехранителни продукти, включително хигиенни препарати, козметика, тоалетни принадлежности и продукти, предназначени за бебета.

В преамбюла също така се припомня призива на Парламента към Комисията да извърши разумно разследване по този въпрос, за да се прецени дали е необходима корекция на съществуващото законодателство на ЕС, както и се подчертава, че Комисията вече е получила уведомление за национални мерки за етикетиране, предназначени да предупреждават потребителите за разликите в състава на хранителните продукти.

В проекта за доклад са очертани и препоръки, както и предложения за последващи стъпки, като например:

- обществен дебат, който води до повишаване на осведомеността на потребителите относно продуктите и техните характеристики, като в този дебат активната роля е отредена на потребителските организации;
- предприемане на действия от страна на компетентните органи;
- призовава се Комисията да измени приложение I към Директивата 2005/29/ЕО, като въведе друг елемент в "черния списък";
- призовава Комисията да удължи мандата, даден на Съвместния изследователски център, да работи по хармонизирана методология за сравняване на характеристиките на нехранителните продукти в близко бъдеще.

ИЗЛОЖЕНИЕ НА МОТИВИТЕ

Проведени са редица проучвания в различни държави-членки, които разкриват, че на единния пазар на ЕС се предлагат продукти, чиито наименование на марката и дизайнът на опаковката на пръв поглед са едни и същи, но те ясно се различават по състав от гледна точка на рецептурата и използваната суровина, като всичко това е в зависимост от страната на покупката им. Освен за храни, тези констатации относно двойното качество се отнасят и за други потребителски стоки, като перилни, хигиенни продукти и др.

Темата за двойното качество в различните държави-членки може да бъде разгледана в следните аспекти:

- Производителят предлага на пазара продукти с различни аромати и състав, но със същия или подобен външен вид, неразличим за потребителя;

- Производителят предлага на пазара продукти с различно качество, но със същите или подобни външни опаковки (неразличими за потребителя);
- Производителят предлага на пазара продукти с различно тегло, но със същия или подобен външен вид на опаковката (неразличим за потребителя);
- Когато пуска нов продукт на пазара на определена държава, производителят използва продукт с по-високо качество по отношение на състава, за да привлече вниманието на потребителите и да ги "стимулира" да купуват продукта. След определен период обаче възниква "промяна на рецептата", без да има очевидна промяна в опаковката на продукта (с изключение на състава на продукта, даден в малки разпечатки на гърба на етикета).

Производителят извършва всички тези дейности, без да изтъква на потребителя ясно, категорично и прозрачно, че продуктът е вече друг продукт с различен състав, тегло, качество или други свързани характеристики.

Всичко това води до ситуация, при която потребителят от една държава, пребиваващ на територията на друга държава не може да бъде сигурен, че продуктът, чиито характеристики той познава от своята си държава, съответства на продукта, който купува в държавата, в която понастоящем пребивава.

Въпросът за двойното качество започва да се следи отблизо от 2011 г., когато проучване, проведено от Асоциацията на потребителите в Словакия, показва, че съставът на шест брандирани хранителни продукта и техните цени варират значително между седем държави от ЕС. За проблема за пръв път е информирана Комисията, с въпрос дали това двойно качество е проблем, свързан с функционирането на единния пазар и защитата на потребителите.

През 2015 г. е организирано съвместно проучване, проведено от Университета по химия и технологии в Прага, което сравнява качествените характеристики на 24 бр. продукти, произхождащи от пазарите на дребно на Чешката република и Германия, за да се оцени тяхното съответствие. В една трета от пробите са установени съществени несъответствия.

В доклада не се изразява намерение да се унифицират продуктите на единния пазар или да се предпише на производителите да променят състава на своите продукти, а да се осигури равен достъп до висококачествени стоки по един недискриминационен начин на единния пазар, което следва да бъде основно право на всички европейски граждани. Ако това не е така, същността на функционирането

на единния пазар и доверието на потребителите в единния пазар могат да бъдат сериозно компрометирани.

Неотдавнашните инициативи, обявени от Комисията за решаване на този въпрос, и по-специално ангажиментът и за изготвяне на обща методология за изпитване на европейско равнище, се приветстват в доклада. Предвид факта, че двойното качество на продуктите е свързано с функционирането на единния пазар, е ясно, че е необходим един общ подход. Ето защо през 2013 г. на Европейския парламент е предложено да призове Комисията да проведе разумно разследване по въпроса за двойния стандарт, което би позволило да се прецени дали има нужда от адаптиране на съществуващото законодателство на ЕС.

В доклада се подчертава, че потребителите следва да бъдат информирани прецизно и прозрачно, че продуктът, който са закупили или им е познат от друга държава членка, е различен, за да се избегне заблуждаването им и цялостното им впечатление за закупения продукт. Също така е важно да се повиши информираността на потребителите за продуктите, техните характеристики и състав.

Според доклада продажбата на продукт с умишлено променен състав спрямо същия продукт, предлаган в други държави на ЕС, е нечестна практика и следователно трябва да бъде неприемлива. Поради това в докладът е посочено, че добавянето на този вид заблуждаваща търговска практика към приложение I от Директива 2005/29/ЕО представлява най-ефективният начин за разрешаване на всякакви очевидни конкретни случаи на двойно качество в целия Европейски съюз.

Изготвил:

д-р Аксиния Антонова – главен експерт в дирекция „Комуникация на риска, обучение и Контактен център“ при ЦОРХВ

16.3.2018 г.